

Malé vodní elektrárny v kraji roztáčely kola továren. Fungují dodnes

20. 01. 2021 14:52

Pomáhaly při bouřlivém rozvoji průmyslu počátkem minulého století a dodnes, více než sto let poté, na Tanvaldsku malé vodní elektrárny fungují. Jsou pozoruhodnými technickými památkami, jež připomínají dávné časy, kdy zdejší továrny prosperovaly a dodávaly zboží do celého světa.

S jejich výstavbou začali tehdejší majitelé nejenom textilních továren kolem řeky Desné a Kamenice. Uvědomovali si totiž nesmírný význam a přínos tehdy teprve se rozvíjející elektrifikace.

„Továrny potřebovaly elektrickou energii. Stavěly se tak v sousedství vodních toků a jejich vlastní vodní elektrárny na nich postavené tuto potřebu pokrývaly. Dnes by se řeklo, že to je ekologické řešení, ale tehdy to byla nutnost,“ uvedla Květa Vinklátová, náměstkyně pro kulturu, památkovou péči a cestovní ruch Libereckého kraje.

Všechny vodní elektrárny potřebují ke svému provozu jezy. Z nich se voda odvádí vodními přivaděči. Mohou být i několik stovek metrů dlouhé a jsou buď otevřené anebo v podobě kamenného tunelu v zemi. Na konci těchto přivaděčů jsou pak česla, která zbavují vodu od všech nečistot a brání nechtěnému pádu osob a zvířat do tlakových přivaděčů.

Tlakový přivaděč je litinové potrubí, kterým pokračuje voda dále k oběžnému kolu vodní turbíny. Ty ve zdejších elektrárnách jsou litinovými odlitky vyrobenými ve Švýcarsku nebo Rakousku a jsou tak dokonalé, že se točí i po sto letech.

Jakmile voda proteče oběžným kolem turbíny, je odpadním kanálem odvedena zpět do řeky. V ní jsou pak další jezy, odkud voda znovu zamířila k další elektrárně anebo tekla dalším přivaděčem na níže postavenou elektrárnu. Takto byl zregulován do konce roku 1920 prakticky celý tok řek Desné a Kamenice v celé délce až po Plavy, takže voda svým přirozeným korytem

za normálního průtoku prakticky netekla.

Většina elektráren je umístěna pod zemí, takže o nich řada lidí ani neví. To ovšem neplatí o malé vodní elektrárně Tanvald–Popelnice mezi Tanvaldem a Velkými Hamry. Její věž, zásobárna vody, která připomíná rozhlednu v údolí, je nepřehlédnutelná.